Источник: Информационная система "ПАРАГРАФ"
Документ: Коммерциялық емес ұйымдар туралы Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 қаңтардағы № 142-II Заңы (2025.31.08. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен)
Статус документа: действующий. Дата: 16.01.2001 г.

Коммерциялық емес ұйымдар туралы Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 қаңтардағы № 142-II Заңы

(2025.31.08. берілген өзгерістер мен толықтыруларымен)

Осы Заңға өзгерістер енгізу туралы:
2025.15.07. № 207-VIII ҚР Заңын қараңыз (2025 ж. 15 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізіледі)

1-тарау. Жалпы ережелер
1-бап. Осы Заңмен реттелетін мәселелер
2-бап. Коммерциялық емес ұйым ұғымы
3-бап. Коммерциялық емес ұйымдар туралы заңдар
4-бап. Коммерциялық емес ұйымдар қызметінің мақсаттары
5-бап. Коммерциялық емес ұйымдардың құқықтары мен міндеттері
6-бап. Коммерциялық емес ұйымдардың нысандары
7-бап. Коммерциялық емес ұйымның атауы және орналасқан жері
2-тарау. Коммерциялық емес ұйымдардың ұйымдық-құқықтық нысандары
8-бап. Мекеме
9-бап. Мемлекеттік мекеме
10-бап. Жеке меншік мекеме
11-бап. Қоғамдық бірлестік
12-бап. Қор
13-бап. Қордың түрлері
14-бап. Тұтыну кооперативі
15-бап. Діни бірлестік
16-бап. Коммерциялық емес акционерлік қоғам
17-бап. Коммерциялық емес ұйымның өзге де ұйымдық-құқықтық нысаны
18-бап. Дара кәсіпкерлердің және (немесе) заңды тұлғалардың қауымдастық (одақ) нысанында бірігуі
3-тарау. Коммерциялық емес ұйымды құру, қайта ұйымдастыру және тарату
19-бап. Коммерциялық емес ұйымды құру
20-бап. Коммерциялық емес ұйымның құрылтайшылары (қатысушылары)
21-бап. Коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттары
22-бап. Коммерциялық емес ұйымның жарғысы
23-бап. Құрылтай шарты
24-бап. Коммерциялық емес ұйымның филиалдары мен өкілдіктері
25-бап. Коммерциялық емес ұйымды қайта ұйымдастыру
26-бап. Коммерциялық емес ұйымды тарату
27-бап. Коммерциялық емес ұйымды тарату тәртібі
28-бап. Таратылатын коммерциялық емес ұйымның мүлкі
29-бап. Коммерциялық емес ұйымды таратудың аяқталуы
30-бап. Алып тасталды
31-бап. Коммерциялық емес ұйымды мемлекеттік тіркеу және қайта тіркеу
4-тарау. Коммерциялық емес ұйымдардың қызметі
32-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызмет түрлері
33-бап. Коммерциялық емес ұйымның кәсіпкерлік қызметпен айналысуға құқығы
34-бап. Коммерциялық емес ұйымның мүлкі
35-бап. Коммерциялық емес ұйымның мүлкін құрау көздері

36-бап. Мүдделер қайшылығы
37-бап. Мүдделер қайшылығын шешу
5-тарау. Коммерциялық емес ұйымды басқару
38-бап. Коммерциялық емес ұйымды басқару негіздері
39-бап. Коммерциялық емес ұйымның басқару органдары
6-тарау. Мемлекет және коммерциялық емес ұйымдар
40-бап. Мемлекет және коммерциялық емес ұйымдар
41-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызметін бақылау
42-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызметін тоқтата тұру
43-бап. Коммерциялық емес ұйымның, жеке және заңды тұлғалардың жауапкершілігі

1-тарау. Жалпы ережелер

1-бап. Осы Заңмен реттелетін мәселелер

Осы Заңмен реттелетін мәселелер коммерциялық емес ұйымдардың құрылуына, қызметіне, қайта ұйымдастырылуына және таратылуына байланысты туындайтын қатынастар болып табылады.

Саяси партиялардың, кәсіптік одақтардың құқықтық жағдайларының, құрылуының, қызметінің, қайта ұйымдастырылуының және таратылуының ерекшеліктері арнайы заңдармен регламенттеледі.

2-бап. Коммерциялық емес ұйым ұғымы

Кіріс түсіру негізгі мақсаты болып табылмайтын және алынған таза кірісті қатысушылар арасында бөлмейтін заңды тұлға коммерциялық емес ұйым деп танылады.

3-бап. Коммерциялық емес ұйымдар туралы заңдар

1. Қазақстан Республикасының коммерциялық емес ұйымдар туралы заңдары Қазақстан Республикасының Конституциясына негізделеді және Азаматтық кодекстен, осы Заңнан және басқа да заң актілерінен тұрады.

2. Осы Заңның күші Қазақстан Республикасының аумағында құрылған және әрекет ететін шетелдік және халықаралық коммерциялық емес ұйымдардың филиалдары мен өкілдіктерінің (оқшауланған бөлімшелерінің) кез-келген ұйымдық-құқықтық нысандағы коммерциялық емес ұйымының қызметіне қолданылады.

3. Жекелеген коммерциялық емес ұйымдардың құрылуына, қызметіне, қайта ұйымдастырылуына және таратылуына байланысты ерекшеліктер осы Заңмен және өзге де заң актілерімен реттеледі.

2025.30.06. № 200-VIII ҚР Заңымен 4-тармақпен толықтырылды (2025 ж. 31 тамыздан бастап қолданысқа енгізілді)

4. Қазақстан Республикасы ратификациялаған халықаралық шарттар осы Заңнан басым болады. Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын халықаралық шарттардың Қазақстан Республикасының аумағында қолданылу тәртібі мен талаптары Қазақстан Республикасының заңнамасында айқындалады.

4-бап. Коммерциялық емес ұйымдар қызметінің мақсаттары

Коммерциялық емес ұйымдар әлеуметтік, мәдени, ғылыми, білім беру, қайырымдылық, басқару мақсаттарына қол жеткізу; азаматтардың және ұйымдардың құқықтарын, заңды мүдделерін қорғау; даулар мен жанжалдарды шешу; азаматтардың рухани және өзге қажеттіліктерін қанағаттандыру; азаматтардың денсаулығын сақтау, қоршаған ортаны қорғау, дене шынықтыру мен спортты дамыту заң көмегін көрсету үшін,

сондай-ақ қоғамдық игіліктерді және өз мүшелерінің (қатысушылардың) игіліктерін қамтамасыз етуге бағытталған басқа да мақсаттарда құрылуы мүмкін.

Коммерциялық емес ұйымдар қызметінің мақсаттары құрылтай құжаттармен айқындалады.

5-бап. Коммерциялық емес ұйымдардың құқықтары мен міндеттері

1. Жарғылық мақсаттарды жүзеге асыру үшін коммерциялық емес ұйымдардың:

1) заңдарда белгіленген тәртіппен банктерде шоттар ашуға;

2) мемлекеттік және орыс тілдерінде ұйымның толық атауы бар мөрі, мөртабаны және бланкілері, сондай-ақ белгіленген тәртіппен тіркелген эмблемасы (нышаны) болуына;

3) меншігінде немесе оралымды басқаруында оқшауланған мүлкі, сондай-ақ дербес балансы немесе сметасы болуға;

4) мүліктік және жеке мүліктік емес құқықтарды иемденіп алуға және жүзеге асыруға;

5) егер заң актілерінде өзгеше көзделмесе, басқа заңды тұлғалар құруға;

6) филиалдар мен өкілдіктер ашуға;

7) қауымдастықтар мен одақтарға кіруге, сондай-ақ олардың қызметіне қатысуға;

8) жарғыда көзделген мақсаттарды жүзеге асыруға қаражаттарды пайдалануға;

9) сотта талап қоюшы және жауапкер болуға;

10) Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін өзге де құқықтарды жүзеге асыруға құқығы бар.

2. Коммерциялық емес ұйымдар:

1) Қазақстан Республикасының заңдарын сақтауға;

2) белгіленген тәртіппен салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдерді төлеуге;

3) өз міндеттемелері бойынша өзіне тиесілі барлық мүлкімен (мекемелерді қоспағанда) жауап беруге;

4) Қазақстан Республикасының заң актілеріне сәйкес жауапкершілікте болуға міндетті.

6-бап. Коммерциялық емес ұйымдардың нысандары

Коммерциялық емес ұйымдар мекеме, қоғамдық бірлестік, акционерлік қоғам, тұтыну кооперативі, қор, діни бірлестік, қауымдастық (одақ) нысанындағы заңды тұлғалардың бірлестігі нысанында және заң актілерінде көзделген өзге де нысанда құрылуы мүмкін.

7-бап. Коммерциялық емес ұйымның атауы және орналасқан жері

1. Коммерциялық емес ұйымның атауы оның атын және ұйымдық-құқықтық нысанының көрсетпесін қамтиды. Ол заңдарда көзделген қосымша ақпаратты қамтуы мүмкін.

Коммерциялық емес ұйымның атауында заңдардың талаптарына немесе қоғамдық мораль нормаларына қайшы келетін атауларды; егер (қатысушылардың есімімен үйлесімді болмаса не егер жеке есімін пайдалануға бұл адамдардың (олардың мұрагерлерінің) рұқсатын қатысушылар алмаған болса, адамдардың өз аттарын пайдалануға жол берілмейді.

2. Коммерциялық емес ұйымның тұрақты қызмет істейтін органы орналасқан жер оның орналасқан жері деп танылады.

3. Коммерциялық емес ұйымның атауы мен орналасқан жері оның құрылтай құжаттарында көрсетіледі.

2-тарау. Коммерциялық емес ұйымдардың ұйымдық-құқықтық нысандары

8-бап. Мекеме

1. Құрылтайшысы басқару, әлеуметтік-мәдени немесе коммерциялық емес сипаттағы өзге де қызметтерді жүзеге асыру үшін құрған және қаржыландыратын ұйым мекеме деп танылады.

Мекеменің өзіне бекітіліп берілген мүлікке құқығы азаматтық заңдарға сәйкес айқындалады.

2. Меншік нысанына байланысты мекемелер мемлекеттік және жеке меншік мекемелер болып бөлінеді.

3. Мекемелердің жекелеген түрлерінің құқықтық жағдайының ерекшеліктері заң актілерімен реттеледі.

ҚР 11.05.04 ж. № 552-II Заңымен (күшіне енетін мерзімін қара); 2006.07.07. № 174-III ҚР Заңымен 9-бап өзгертілді

9-бап. 2011.01.03. № 414-IV ҚР Заңымен алып тасталды *(бұр.ред.қара)*

10-бап. Жеке меншік мекеме

1. Басқарушылық, әлеуметтік-мәдени немесе коммерциялық емес сипаттағы өзге де қызметтерді жүзеге асыру үшін жеке және (немесе) мемлекеттік емес заңды тұлғалар құрған, мемлекеттік құрылымның бөлігі болып табылмайтын ұйым жеке меншік мекеме деп танылады.

2. Жеке меншік мекеменің мүлкі оған оралымды басқару құқығымен бекітіліп беріледі.

3. Жеке меншік мекеме өз міндеттемелері бойынша өзінің билігіндегі ақшамен жауап береді. Ақшасы жеткіліксіз болған жағдайда мемлекеттік емес мекеменің міндеттемелері бойынша оның құрылтайшысы жауапты болады.

11-бап. Қоғамдық бірлестік

2012.12.01. № 537-IV ҚР Заңымен 1-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

1. Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін ортақ мақсаттарға жету үшін азаматтардың ерікті бірігуі нәтижесінде құрылған ұйым, егер заңдарда өзгеше белгіленбесе қоғамдық бірлестік болып табылады.

2. 2023.21.12. № 49-VIII ҚР Заңымен алып тасталды *(2024 ж. 2 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)*

3. Қоғамдық бірлестіктердің құқықтық жағдайының ерекшеліктері «Қоғамдық бірлестіктер туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен реттеледі.

2018.24.05. № 156-VI ҚР Заңымен 4-тармақпен толықтырылды

4. Қоғамдық бірлестік «Өзін-өзі реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, қызметін ерікті мүше болуға (қатысуға) негізделген өзін-өзі реттейтін ұйым ретінде жүзеге асыра алады.

2006.05.05 № 139-III ҚР Заңымен 12-бап өзгертілді (бұр. ред. қара)

12-бап. Қор

1. Азаматтар және (немесе) заңды тұлғалар ерікті мүліктік жарналар негізінде құрған, әлеуметтік, қайырымдылық, мәдени, білім беру және өзге де қоғамдық пайдалы мақсаттарды көздейтін, мүшелігі жоқ коммерциялық емес ұйым қор деп танылады.

2022.30.12. № 177-VII ҚР Заңымен 1-1-тармақпен толықтырылды (2023 ж. 12 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді)

1-1. Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда қордың мүлкін осы баптың 1-тармағында көрсетілген мақсаттар үшін міндетті мүліктік жарналар негізінде қалыптастыруға жол беріледі.

2. Қорды құрған кезде құрылтайшылардың (құрылтайшының) шешімімен тұрақты жұмыс істейтін алқалы басқару органы - қордың атқарушы органы тағайындайтын қамқоршылық кеңесі құрылады, ол қор қызметінің оның жарғылық мақсаттарына сай келуіне бақылау жасайды, сондай-ақ қордың жарғысында бекітілген өзге де өкілеттіктерді жүзеге асырады.

Жұбайлық және жақын туыстық байланысы бар адамдар қордың қамқоршылық кеңесінің көпшілік мүшесі, сондай-ақ осы қордың штаттағы қызметкерлері бола алмайды.

3. Қордың атқарушы органы қордың жоғары басқару органының және тұрақты жұмыс істейтін алқалы басқару органының (қамқоршылық кеңестің) шешімдері негізінде және оларды орындау мақсатында жұмыс істейді және соларға есеп береді.

Қордың атқарушы органының басшысы мен мүшелері қордың құрылтай құжаттарын, осы заңды және Қазақстан Республикасының басқа да заң актілерін бұза отырып өздері қабылдаған шешімдерінің салдарынан келтірілген шығынның орнын бірлесе толтыруға міндетті. Мұндай шешім қабылданған кезде қарсы дауыс берген, қалыс қалған немесе отырысқа қатыспаған адамдар шығынның орнын толтыру міндетінен босатылады.

4. Қордың некеде тұрумен, жақын туыстықпен немесе жекжаттықпен байланыспаған басшысы мен бухгалтері болуға тиіс. Бір адамның екі қызметті қатар істеуіне болмайды. Басшы құрылтай құжаттарының, қорды басқару органының шешімдері негізінде қордың атынан мәмілелер жасауға құқылы. Қордың жарғысында өз бетінше әрекет етіп, мәмілелер жасай алатын басқа уәкілетті адамдардың қызмет аясы белгіленуі мүмкін. Қор басшысының сотта, мемлекеттік органдарда, сондай-ақ ұйымдарда қордың атынан сенімхатсыз өкілдік етуге құқығы бар.

5. Қорға оның құрылтайшылары берген мүлік қордың меншігі болып табылады.

Қор құрылтайшыларының қордың мүлкіне мүліктік құқығы жоқ және оларды міндеттемелерін орындамағаны үшін жарғыда белгіленген тәртіппен құрылтайшылардың жалпы жиналысы қордан шығаруы мүмкін.

6. Қор жарғыда белгіленген мерзімде қаржы қызметін тексеруді жүзеге асыруға міндетті. Тексеруді тексеруші немесе аудиторлық ұйым жүзеге асырады. Тексерушіні сайлау тәртібі жарғыда белгіленеді; аудиторлық ұйымдар заңдарда белгіленген тәртіппен тартылады.

2015.02.12. № 429-V ҚР Заңымен 7-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

7. Қор өз мүлкін пайдалануы туралы есептерді жыл сайын интернет-ресурстарда орналастыруға және (немесе) оларды Қазақстан Республикасының бүкіл аумағында таратылатын мерзімді баспасөз басылымдарында жариялауға міндетті.

2011.28.12. № 524-IV ҚР Заңымен 13-бап өзгертілді (бұр.ред.қара)

13-бап. Қордың түрлері

1. Құрылтайшылардың құрамына, сондай-ақ қызмет саласына қарай жеке, корпоративтік, қоғамдық, мемлекеттік қорлар құрылуы мүмкін.

Қызмет мақсаттарына қарай әлеуметтік, қайырымдылық, мәдени, білім қорлары және өзге де қорлар құрылуы мүмкін.

2. Бір жеке адамның немесе жеке адамдардың - бір отбасы мүшелерінің өзінің (өздерінің) жеке қаражаттары есебінен құрған қоры жеке қор деп танылады. Жеке қор, сондай-ақ жеке адамның нотариалды куәландырылған өсиеті бойынша да құрылуы мүмкін.

Жеке қордың мүлкі жеке тұлғадан (құрылтайшыдан) немесе жеке тұлғалардан - бір отбасы мүшелерінен (құрылтайшылардан) бір жолғы және (немесе) тұрақты түсетін түсімдер есебінен, өсиет бойынша түскен мүліктен, сондай-ақ осы Заңның 35-бабында көзделген және жеке қор қызметінің мақсаттарына сай келетін басқа да көздерден құралады.

Жеке меншік қор құрылтайшысының (құрылтайшыларының) құқықтары, егер ол құрылтай құжаттарында көзделген жағдайда, мұраның құрамына кіргізілуі мүмкін.

3. Бір заңды тұлғаның немесе бірнеше заңды тұлғалардың - коммерциялық және (немесе) коммерциялық емес ұйымдардың осы ұйымдардың қаражаттары есебінен құрған қоры корпоративтік қор деп танылады.

Корпоративтік қордың мүлкі бір немесе бірнеше заңды тұлғалардан коммерциялық және (немесе) коммерциялық емес ұйымдардан (құрылтайшылардан) бір жолғы және (немесе) тұрақты түсетін түсімдер есебінен, сондай-ақ осы Заңның 35-бабында көзделген және корпоративтік қор қызметінің мақсаттарына сай келетін басқа да көздерден құралады.

4. Бір отбасының мүшелері болып табылмайтын жеке адамдардың және (немесе) заңды тұлғалардың - қоғамдық бірлестіктердің құрған қоры қоғамдық қор деп танылады.

Қоғамдық қордың мүлкі заңды тұлғалардан - қоғамдық бірлестіктер мен жеке тұлғалардан бір жолғы және (немесе) тұрақты түсетін түсімдер есебінен, сондай-ақ осы Заңның 35-бабында көзделген және қоғамдық қор қызметінің мақсаттарына сай келетін басқа да көздерден құралады.

Қоғамдық қордың мүлкі бір отбасы мүшелерінен - аталған қордың бірден бір қатысушыларынан түсетін түсімдер есебінен құрала алмайды.

5. Мемлекеттік органдардың шешімімен құрылған, белгіленген тәртіппен мемлекеттік меншікті иелену, пайдалану және оған билік ету құқығы берілген; қордың мақсаттары мен міндеттерін мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен жүзеге асыратын қор мемлекеттік қор деп танылады.

Мемлекеттік қордың мүлкі заңдарда белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасы мемлекеттік бюджетінің қаражаты есебінен, сондай-ақ осы Заңның 35-бабында көзделген және мемлекеттік қор қызметінің мақсаттарына сай келетін басқа да көздерден құралады.

6. Қазақстан Республикасының заңдарымен белгіленген міндетті төлемдер есебінен құрылған қорлардың құрылуына, қызметіне, қайта ұйымдастырылуына және (немесе) таратылуына байланысты туындайтын қатынастар осы Заңмен реттелетін мәселелер болып табылмайды.

14-бап. Тұтыну кооперативі

1. Мүшелік негізде қатысушыларының материалдық және өзге де қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін өз мүшелерінің мүліктік (пайлық) жарналарын біріктіру жолымен жүзеге асырылатын азаматтардың ерікті бірлестігі тұтыну кооперативі деп танылады.

Заң актілерінде көзделген жағдайларда тұтыну кооперативіне заңды тұлғалар да кіре алады.

2. 2015.29.10. № 373-V ҚР Заңымен алып тасталды *(2016 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)*

3. Тұтыну кооперативтерінің мүшелері оның міндеттемелері бойынша кооператив мүшелерінің қосымша жарнасының енгізілмеген бөлігі шегінде ортақ субсидиарлық жауаптылықта болады.

4. Тұтыну кооперативі алған кірістерді оның мүшелері арасында бөлуге болмайды және олар жарғылық мақсаттарға жұмсалады.

5. Тұтыну кооперативінің мүшелері жинақталып қалған шығынды жыл сайынғы баланс бекітілгеннен кейін үш ай ішінде қосымша жарналар арқылы жабуға міндетті. Бұл

міндеттеме орындалмаған жағдайда кооператив кредит берушілердің талабы бойынша сот тәртібімен таратылуы мүмкін.

2015.29.10. № 373-V ҚР Заңымен 6-тармақ жаңа редакцияда (2016 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

6. Тұтыну кооперативтерін құқықтық реттеу ерекшеліктері арнаулы заңнамалық актілерде реттеледі.

15-бап. Діни бірлестік

1. Рухани қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін өз мүдделерінің ортақтығы негізінде заң актілерінде белгіленген тәртіппен біріккен азаматтардың ерікті бірлестігі діни бірлестік деп танылады.

2. Діни бірлестік қатысушыларының (мүшелерінің) осы ұйымға өздері берген мүлікке, соның ішінде мүшелік жарналарға құқықтары сақталмайды. Олар діни бірлестіктің міндеттемелері бойынша жауап бермейді, ал діни бірлестік өз мүшелерінің міндеттемелері бойынша жауап бермейді.

3. Діни бірлестіктің құқықтық жағдайының ерекшеліктері заңмен реттеледі.

16-бап. Коммерциялық емес акционерлік қоғам

1. Өзінің қызметін жүзеге асыру үшін қаражат тарту мақсатымен акциялар шығаратын, кірістері тек қана осы қоғамды дамытуға пайдаланылатын заңды тұлға коммерциялық емес акционерлік қоғам деп танылады.

2. Коммерциялық емес акционерлік қоғамдардың артықшылықты акциялар, туынды және айырбасталатын бағалы қағаздар шығаруды жүзеге асыруға құқығы жоқ.

3. Коммерциялық емес акционерлік қоғамның құрылтай шарты осы шартқа әрбір құрылтайшының немесе оның уәкілетті өкілінің қол қоюы арқылы жасалады.

2007.21.07. № 309-III ҚР Заңымен (бұр. ред. қара); 2011.19.01. № 395-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2011.28.12. № 524-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 4-тармақ өзгертілді

4. Коммерциялық емес ұйым ретінде құрылған қоғамның коммерциялық ұйым болып қайта құрыла алмайтыны сияқты коммерциялық ұйым ретінде құрылған қоғам да коммерциялық емес ұйым болып қайта құрыла алмайды.

Осы тармақтың бірінші бөлігіндегі талаптар:

1) Қазақстан Республикасының бағалы қағаздар рыногы туралы заңнамасына сәйкес құрылған қор биржаларының қайта құрылу;

2014.10.06. № 208-V ҚР Заңымен 2) тармақша жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

2) коммерциялық акционерлік қоғамдардың «Назарбаев Университеті», «Назарбаев Зияткерлік мектептері» және «Назарбаев Қоры» мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес дербес білім беру ұйымдары болып, сондай-ақ «Инновациялық технологиялар паркі» инновациялық кластері туралы» Қазақстан Республикасы Заңына сәйкес дербес кластерлік қор болып қайта құрылуы;

2018.04.07. № 171-VI ҚР Заңымен 2-1) тармақшамен толықтырылды

2-1) коммерциялық ұйымдар ретінде құрылған жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдарының қайта құрылуы;

2013.21.06. № 106-V ҚР Заңымен 3) тармақша өзгертілді (бұр.ред.қара)

3) Қазақстан Республикасының кредиттік бюролар және кредиттік тарихты қалыптастыру туралы заңнамасына сәйкес құрылған кредиттік бюролардың қайта құрылуы;

2013.21.06. № 106-V ҚР Заңымен 4) тармақшамен толықтырылды; 2020.09.06. № 341-VI ҚР Заңымен 4) тармақша өзгертілді (2020 ж. 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

4) мемлекет қатысатын жинақтаушы зейнетақы қорының бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры болып қайта құрылуы;

2020.09.06. № 341-VI ҚР Заңымен 5) тармақшамен толықтырылды (2020 ж. 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді); 2025.30.06. № 204-VIII ҚР Заңымен 5) тармақша өзгертілді (2025 ж. 31 тамыздан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

5) кепілдік беру жағдайы басталған кезде құрылысты аяқтауға және көппәтерлі тұрғын үйдегі немесе жеке тұрғын үйлер кешеніндегі үлесті үлескерлерге беруге кепілдік беретін, жарғылық капиталына мемлекет тікелей немесе жанама қатысатын, акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанындағы коммерциялық емес ұйымның қайта құрылуы жағдайларына қолданылмайды.

2006.05.05 № 139-III ҚР Заңымен (бұр. ред. қара); 2010.02.04. № 262-IV ҚР Заңымен (ресми жарияланғанынан кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр. ред. қара); 2011.19.01. № 395-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 17-бап өзгертілді

17-бап. Коммерциялық емес ұйымның өзге де ұйымдық-құқықтық нысаны

1. Коммерциялық емес ұйымдар өзге де ұйымдық-құқықтық нысанда құрылуы мүмкін.

2013.04.07. № 130-V ҚР Заңымен (ресми жарияланғанынан кейін бір жыл өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара); 2014.10.06. № 208-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2014.29.12. № 269-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 2-тармақ жаңа редакцияда; 2016.08.04. № 489-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2017.10.02. № 45-VI ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 2-тармақ өзгертілді; 2018.02.07. № 166-VI ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2018.05.07. № 177-VI ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 2-тармақ жаңа редакцияда; 2019.26.12. № 284-VI ҚР Заңымен (2020 ж. 7 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді бұр.ред.қара; 2023 ж. 1 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді бұр.ред.қара); 2021.09.06. № 49-VII ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2020.03.07. № 358-VI ҚР Заңымен (2021 ж. 6 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара) 2-тармақ өзгертілді; 2024.01.07. № 104-VIII ҚР Заңымен 2-тармақ жаңа редакцияда (2024 ж. 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

2. Дербес білім беру ұйымдары, дербес кластерлік қор, нотариаттық палаталар, адвокаттар алқалары, адвокаттық кеңселер, Республикалық заң консультанттары алқасы, Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы, Қазақстан Республикасының Сот сарапшылары палатасы, Жеке сот орындаушыларының республикалық палатасы, Қазақстанның төрелік палатасы, кәсіби аудиторлық ұйымдар, аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңес, көппәтерлі тұрғын үйлер мүлкінің меншік иелері бірлестіктері, жоғары ғылыми ұйым және басқа да коммерциялық емес ұйымдар өзге ұйымдық-құқықтық нысанда құрылуы мүмкін.

3. Өзге де ұйымдық-құқықтық нысандардың құқықтық жағдайының ерекшеліктері заң актілерімен реттеледі.

2012.27.04. № 15-V ҚР Заңымен 18-бап өзгертілді (бұр.ред.қара)

18-бап. Дара кәсіпкерлердің және (немесе) заңды тұлғалардың қауымдастық (одақ) нысанында бірігуі

1. Дара кәсіпкерлер және (немесе) заңды тұлғалар өздерінің кәсіпкерлік қызметін үйлестіру, сондай-ақ ортақ мүдделерін білдіру және қорғау мақсатында қауымдастықтар (одақтар) құра алады.

2. Коммерциялық емес ұйымдар осы ұйымдардың қауымдастықтарына (одақтарына) ерікті түрде біріге алады.

3. Қауымдастықтың (одақтың) мүшелері өзінің дербестігін және заңды тұлға құқықтарын сақтап қалады.

2015.12.11. № 391-V ҚР Заңымен 4-тармақ жаңа редакцияда (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

4. Егер Қазақстан Республикасының заңдарында және құрылтай құжаттарында өзгеше көзделмесе, қауымдастық (одақ) өз мүшелерінің міндеттемелері бойынша жауап бермейді. Егер Қазақстан Республикасының заңдарында өзгеше белгіленбесе, қауымдастықтың (одақтың) мүшелері оның міндеттемелері бойынша қауымдастықтың (одақтың) құрылтай құжаттарында көзделген мөлшерде және тәртіппен субсидиарлық жауаптылықта болады.

2015.12.11. № 391-V ҚР Заңымен 5-тармақ өзгертілді (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

5. Қауымдастық (одақ) мүшелері, егер құрылтай құжаттарында өзгеше көзделмесе, қаржы жылы аяқталған соң өзінің қалауы бойынша қауымдастықтан (одақтан) шығуға құқылы. Бұл жағдайда қауымдастық (одақ) мүшесі өзі қауымдастықтан шыққанға дейін туындаған міндеттемелері бойынша шыққан кезінен бастап екі жыл бойына оның өзінің жарнасына бара-бар субсидиарлық жауаптылықта болады.

Егер Қазақстан Республикасының заңдарында өзгеше белгіленбесе, қауымдастықтың (одақтың) мүшесі қауымдастықтың (одақтың) құрылтай құжаттарында белгіленген жағдайларда және тәртіппен қауымдастық (одақ) мүшелерінің шешімі бойынша одан шығарылуы мүмкін. Қауымдастықтың (одақтың) шығарылған мүшесінің жауапкершілігіне қатысты қауымдастықтан (одақтан) шығуға қатысты қағидалар қолданылады.

6. Қауымдастық (одақ) мүшелерінің келісімімен оған қауымдастықтың жаңа мүшесі кіре алады. Қауымдастыққа (одаққа) жаңа мүшенің кіруі қауымдастықтың (одақтың) ол кіргенге дейін туындаған міндеттемелері бойынша оның субсидиарлық жауаптылықта байланыстырылуы мүмкін.

7. Қауымдастықтың (одақтың) атауында «қауымдастық» немесе «одақ» деген сөздерді қоса отырып, осы қауымдастық (одақ) мүшелері қызметінің негізгі мәніне көрсетпе болуға тиіс.

2015.12.11. № 391-V ҚР Заңымен 8-тармақпен толықтырылды (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді)

8. Қауымдастық (одақ) қызметін «Өзін-өзі реттеу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес өзін-өзі реттейтін ұйым ретінде жүзеге асыра алады.

3-тарау. Коммерциялық емес ұйымды құру, қайта ұйымдастыру және тарату

2011.19.01. № 395-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2011.11.10. № 484-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2012.12.01. № 537-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 19-бап өзгертілді

19-бап. Коммерциялық емес ұйымды құру

2014.10.06. № 208-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2018.04.07. № 171-VI ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2024.01.07. № 104-VIII ҚР Заңымен (2024 ж. 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара) 1-тармақ өзгертілді

1. Коммерциялық емес ұйым, оны қалыптастыру арқылы, сондай-ақ бұрын бар коммерциялық емес ұйымды қайта ұйымдастыру нәтижесінде құрылуы мүмкін.

Жоғары ғылыми ұйымның немесе дербес білім беру ұйымының ұйымдық-құқықтық нысанындағы коммерциялық емес ұйым «Ғылым және технологиялық саясат туралы» немесе «Назарбаев Университеті», «Назарбаев Зияткерлік мектептері» және «Назарбаев Қоры» мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда акционерлік қоғам болып қайта құрылуы нәтижесінде құрылуы мүмкін.

Коммерциялық емес акционерлік қоғамның немесе мекеменің ұйымдық-құқықтық нысанындағы коммерциялық емес ұйым коммерциялық ұйым ретінде құрылған жоғары және (немесе) жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымын қайта құру нәтижесінде құрылуы мүмкін.

Дербес кластерлік қор ұйымдық-құқықтық нысанындағы коммерциялық емес ұйым «Инновациялық технологиялар паркі» инновациялық кластері туралы» Қазақстан Республикасының Заңында көзделген жағдайда акционерлік қоғам болып қайта құрылуы нәтижесінде құрыла алады.

2014.27.06. № 212-V ҚР Заңымен 2-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара); 2023.21.12. № 49-VIII ҚР Заңымен 2-тармақ жаңа редакцияда (2024 ж. 2 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

2. Коммерциялық емес ұйымды (қоғамдық және діни бірлестіктерді қоспағанда) оны қалыптастыру арқылы құру құрылтайшылардың (құрылтайшының) шешімі бойынша жүзеге асырылады.

Қоғамдық және діни бірлестіктерді құру Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес жүзеге асырылады.

3. Заңды тұлға ретінде коммерциялық емес ұйымның құқық қабілеттілігі ол мемлекеттік тіркелуден өткен кезден бастап туындайды.

Коммерциялық емес ұйымның айналысуға лицензия алу қажет болатын қызмет саласындағы құқық қабілеттілігі осындай лицензияны алған кезден бастап туындайды.

2015.02.08. № 343-V ҚР Заңымен 20-баптың тақырыбы жаңа редакцияда (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

20-бап. Коммерциялық емес ұйымның құрылтайшылары (қатысушылары)

1. Коммерциялық емес ұйымның ұйымдық-құқықтық нысанына қарай, егер осы Заңда, Қазақстан Республикасының басқа да заң актілерінде өзгеше белгіленбесе, жеке және (немесе) заңды тұлғалар оның құрылтайшылары бола алады.

2. Коммерциялық емес ұйымды, тұтыну кооперативін, қауымдастықтарды (одақтарды) құру жағдайларын және коммерциялық емес ұйымдардың жекелеген түрлері туралы заң актілерінде көзделген өзге де жағдайларды қоспағанда, жеке тұлға құруы мүмкін.

2015.02.08. № 343-V ҚР Заңымен 3-тармақпен толықтырылды (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді); 2020.13.05. № 325-VI ҚР Заңымен 3-тармақ жаңа редакцияда (2020 ж. 15 қарашадан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

3. Жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне және (немесе) терроризмді және экстремизмді қаржыландырумен байланысты ұйымдар мен тұлғалардың тізбесіне Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес енгізілген тұлға коммерциялық емес ұйымның құрылтайшысы (қатысушысы) бола алмайды.

21-бап. Коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттары

1. Коммерциялық емес ұйымдардың құрылтай құжаттары:

1) мекеме үшін - меншік иесі (меншік иелері) бекіткен ереже (жарғы) және меншік иесінің (меншік иелерінің) құру туралы шешімі;

2) қор, тұтыну кооперативі, коммерциялық емес акционерлік қоғам қауымдастық (одақ) нысанындағы, өзге де ұйымдық-құқықтық нысандардағы заңды тұлғалар бірлестіктері үшін - құрылтайшылар бекіткен жарғы және құрылтай шарты;

3) қоғамдық бірлестік, діни бірлестік үшін - жарғы болып табылады.

2. Коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарының талаптары коммерциялық емес ұйымның өзінің, оның құрылтайшыларының (қатысушыларының) орындауы үшін міндетті.

3. Коммерциялық емес ұйымның бірінің құрылтай шарты мен жарғысы арасында қарама-қайшылықтар болған жағдайда:

2017.27.02. № 49-VI ҚР Заңымен 1) тармақша жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

1) егер олар құрылтайшылардың өзара қатынастарына қатысты болса, құрылтай шартының;

2) егер олардың қолданылуы заңды тұлғаның үшінші тұлғалармен қатынасы үшін маңызды болса, жарғының талаптары қолданылуға тиіс.

22-бап. Коммерциялық емес ұйымның жарғысы

1. Коммерциялық емес ұйымның жарғысы:

1) коммерциялық емес ұйымның атауын, соның ішінде ұйымдық-құқықтық нысанын, қызметінің мәні мен мақсатын;

2) коммерциялық емес ұйымның орналасқан жерін;

3) коммерциялық емес ұйымның басқару органдарының құрылымын, қалыптастыру тәртібін және құзыретін;

4) коммерциялық емес ұйым мүшелерінің (қатысушыларының) құқықтары мен міндеттерін;

5) коммерциялық емес ұйымның мүшелігіне (егер коммерциялық емес ұйымның мүшелігі болған жағдайда) қабылдау және одан шығу шарты мен тәртібін;

6) коммерциялық емес ұйымның мүлкін құрау көздерін;

7) коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібін;

8) коммерциялық емес ұйымды қайта ұйымдастыру және оның қызметін тоқтату шартын;

9) коммерциялық емес ұйым таратылған жағдайда оның мүлкін пайдалану тәртібін;

10) филиалдар мен өкілдіктер туралы мәліметтерді көздеуге тиіс.

2. Коммерциялық емес ұйымның жарғысы Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін, өзге де ережелерді көздеуі мүмкін.

3. Егер коммерциялық емес ұйымды бір тұлға құрған болса, онда оның жарғысында мүліктерді құрау және кірістерді пайдалану тәртібі де белгіленеді.

4. Осы баптың 1-тармағы 4) және 5)-тармақшаларының ережелері қорларға қолданылмайды. Қордың жарғысында осы баптың 1-тармағында көрсетілген мәліметтерден басқа, қор органдары туралы, қордың лауазымды адамдарын тағайындау және оларды қызметінен босату тәртібі туралы, ол таратылған жағдайда қор мүлкінің тағдыры туралы нұсқау болуға тиіс.

2020.03.07. № 358-VI ҚР Заңымен 4-1-тармақпен толықтырылды (2021 ж. 6 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді)

4-1. Осы баптың 1-тармағы 4), 5) және 6) тармақшаларының ережелері аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңеске қолданылмайды. Аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңестің жарғысы «Аудиторлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес мәліметтерді қамтуға тиіс.

5. Тұтыну кооперативінің жарғысында осы баптың 1-тармағында көрсетілген мәліметтерден басқа, кооператив мүшелері пайларының мөлшері туралы; кооператив мүшелерінің пайларын енгізу құрамы мен тәртібі және пай енгізу жөніндегі міндеттемелерді бұзғандығы үшін олардың жауапкершілігі туралы; кооперативті басқару органдарының құрамы мен құзыреті және олардың шешімдер қабылдау тәртібі туралы, соның ішінде шешімді бірауыздан немесе басым көпшілік дауыспен қабылдау мәселелері

туралы; кооператив мүшелерінің оларға келтірілген шығынның орнын толтыру тәртібі туралы шарттар болуға тиіс.

2007.12.01 № 222-III ҚР Заңымен 6-тармақ өзгертілді (күшіне енетін мерзімін қара) (бұр.ред.қара)

6. Адвокаттар алқасының жарғысында мүшелікті тоқтата тұру тәртібі, заң консультацияларын құрудың және олардың қызметінің тәртібі, мүлікті құрайтын көздер және оларға билік ету тәртібі, мүшелік жарналарды төлеу тәртібі, адвокаттардың тегін заң көмегін көрсету тәртібі және соттың, анықтау және алдын ала тергеу органдарының тағайындауы бойынша адвокаттар арасында заң көмегін реттеп бөлу тәртібі, адвокаттарды аттестациядан өткізу тәртібі, адвокаттар алқасы мүшелері мен тағылымдамадан өтуші адвокаттардың тәртіптік жауапкершілігі және жауапкершілікке тарту тәртібі, адвокатты лицензиясынан айыру туралы өтініш қозғау тәртібі болуға тиіс.

2011.28.12. № 523-IV ҚР Заңымен 6-1-тармақпен толықтырылды

6-1. Республикалық адвокаттар алқасының жарғысы Республикалық адвокаттар алқасының құрылымын, оның органдарының құрылу тәртібі мен құзыретін, мүлкін қалыптастыру көздерін және оған иелік ету тәртібін, адвокаттар алқалары жүзеге асыратын аударымдар мөлшерін, сондай-ақ Республикалық адвокаттар алқасын қайта ұйымдастыру және тарату тәртібін қамтуға тиіс.

2024.01.07. № 104-VIII ҚР Заңымен 6-2-тармақпен толықтырылды (2024 ж. 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізілді)

6-2. Жоғары ғылыми ұйымның жарғысында жоғары ғылыми ұйым қызметінің нысанасы мен мақсаттары, құрылымы, оның органдарын қалыптастыру тәртібі мен құзыреті, мүлкінің пайда болу көздері және оған билік ету тәртібі, қызметтер көрсету және функцияларды жүзеге асыру шарттары мен тәртібі қамтылуға тиіс.

7. Қауымдастықтың (одақтың) құрылтай құжаттарында олардың органдарының құрамы және құзыреті, олардың шешімдер қабылдау тәртібі туралы және қауымдастық (одақ) таратылғаннан кейін қалған мүлікті бөлу тәртібі туралы шарттар да болуға тиіс.

8. Коммерциялық емес ұйымның жарғысына өзгерістер мен толықтырулар оның жоғары органының (жалпы жиналыс, съезд, конференция, құрылтайшы) шешімі бойынша енгізіледі. Қор жарғысына өзгерістер мен толықтыруларды, егер қор жарғысында оған осындай құқық берілген болса, қордың басқару органы енгізеді.

9. Коммерциялық емес акционерлік қоғам жарғысында қоғамның коммерциялық емес ұйым екендігі де, дауыс беру рәсімі, дивидендтерді төлемеу туралы ережелер де, Қазақстан Республикасының заң актілерінде белгіленген басқа талаптар да көрсетілуге тиіс.

2011.19.01. № 395-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2013.04.07. № 130-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 23-бап өзгертілді

23-бап. Құрылтай шарты

1. Құрылтай шарты - коммерциялық емес ұйым құру туралы құрылтайшылардың келісімі, мұнда оны құру жөніндегі бірлескен қызмет тәртібі, оның меншігіне (жедел басқару) өз мүлкін беру және оның қызметіне қатысу шарттары айқындалады. Мұнда, егер коммерциялық емес ұйымдардың жекелеген түрлері туралы заң актілерінде өзгеше көзделмесе, коммерциялық емес ұйымның қызметін басқару, құрылтайшылардың оның құрамынан шығу шарты мен тәртібі де белгіленеді.

Құрылтай шартына құрылтайшылардың келісімі бойынша Қазақстан Республикасының қолданылып жүрген заңдарына қайшы келмейтін басқа да ережелер енгізілуі мүмкін.

2. Құрылтай шартына барлық құрылтайшылар немесе олар уәкілеттік берген адамдар қол қояды.

2014.10.06. № 208-V ҚР Заңымен 3-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

3. Қорды, жекеше мекемені, дербес білім беру ұйымын, дербес кластерлік қорды бір тұлға құрған жағдайда, онда құрылтай шарты жасалмайды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы және облыстың, республикалық маңызы бар қаланың және астананың кәсіпкерлер палаталары құрылған кезде құрылтай шарты жасалмайды.

24-бап. Коммерциялық емес ұйымның филиалдары мен өкілдіктері

1. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес Қазақстан Республикасының аумағында филиалдар құрып, өкілдіктер аша алады.

Қоғамдық және діни бірлестіктер, мекемелер осы ұйымдар туралы заң актілеріне сәйкес өздерінің құрылымдық бөлімшелерін құра алады.

2. Коммерциялық емес ұйымның филиалы оның тұрған жерінен тыс орналасқан және оның міндеттерінің бәрін немесе бір бөлігін, соның ішінде өкілдіктің міндетін жүзеге асыратын коммерциялық емес ұйымның оқшауланған бөлімшесі болып табылады.

3. Коммерциялық емес ұйымның өкілдігі оның тұрған жерінен тыс орналасқан және коммерциялық емес ұйымның мүдделерін қорғауды және оның өкілдігін жүзеге асыратын, оның атынан мәмілелер және өзге де құқықтық іс-әрекеттер жасайтын коммерциялық емес ұйымның оқшауланған бөлімшесі болып табылады.

4. Филиалдар мен өкілдіктер заңды тұлғалар болып табылмайды. Олар өздерін құрған коммерциялық емес ұйымның мүлкін иемденеді және ол бекіткен ереже негізінде әрекет етеді. Филиалдың немесе өкілдіктің мүлкі жеке баланста және оларды құрған коммерциялық емес ұйымның балансында ескеріледі.

5. Коммерциялық емес ұйымның филиалдары мен өкілдіктерінің (қоғамдық және діни бірлестіктерді қоспағанда) басшыларын коммерциялық емес ұйымның уәкілетті органы тағайындайды және оның сенімхаты негізінде әрекет етеді. Қоғамдық бірлестіктердің құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдар мен өкілдіктер) басшылары қоғамдық бірлестіктің жарғысында және оның филиалы немесе өкілдігі туралы ережеде көзделген тәртіппен сайланады.

Діни бірлестіктердің құрылымдық бөлімшелерінің (филиалдар мен өкілдіктер) басшылары діни бірлестіктің жарғысында және оның филиалы мен өкілдігі туралы ережеде көзделген тәртіппен сайланады не тағайындалады.

6. Филиал және өкілдік өздерін құрған коммерциялық емес ұйымның атынан қызметін жүзеге асырады. Өз филиалының не өкілдігінің қызметі үшін оларды құрған коммерциялық емес ұйым жауапкершілікте болады.

ҚР 18.03.04 ж. № 537-II Заңымен 6-1 тармақпен толықтырылды

6-1. Коммерциялық емес ұйымның филиалы мен өкілдігінің атауы өздерін құрған коммерциялық емес ұйымның атауын көрсетуді қамтуға тиіс.

2012.24.12. № 60-V ҚР Заңымен 7-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

7. Коммерциялық емес ұйымның филиалдары мен өкілдіктері есептік тіркелуге, ал атауын өзгерткен жағдайда - қайта тіркелуге жатады.

Есептік тіркеудің (қайта тіркеудің) тәртібі мен мерзімдері Қазақстан Республикасының заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы заңнамасында айқындалады.

25-бап. Коммерциялық емес ұйымды қайта ұйымдастыру

1. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде, осы заңда, басқа да заң актілерінде көзделген тәртіппен қайта ұйымдастырылуы мүмкін.

2. Коммерциялық емес ұйымды қайта ұйымдастыру қосу, біріктіру, бөлу, бөліп шығару, қайта құру нысанында және заңдарда көзделген басқа да нысандарда жүргізілуі мүмкін.

2012.24.12. № 60-V ҚР Заңымен 3-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

3. Коммерциялық емес ұйым, біріктіру нысанындағы қайта ұйымдастыру жағдайларын қоспағанда, жаңадан пайда болған ұйымның (ұйымдардың) мемлекеттік тіркеуден өткен кезінен бастап қайта ұйымдастырылған болып есептеледі.

Коммерциялық емес ұйым оған екінші бір ұйымның қосылуы нысанында қайта ұйымдастырылған кезде қосылған ұйым қызметінің тоқтатылғаны туралы мәліметтер Бизнес-сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізіліміне енгізілген кезден бастап олардың біріншісі қайта ұйымдастырылды деп есептеледі.

2012.24.12. № 60-V ҚР Заңымен 4-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

4. Қайта ұйымдастыру нәтижесінде жаңадан пайда болған ұйымды (ұйымдарды) мемлекеттік тіркеу және қайта ұйымдастырылған ұйым (ұйымдар) қызметінің тоқтатылғаны туралы мәліметтерді Бизнес-сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізіліміне енгізу Қазақстан Республикасының заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

26-бап. Коммерциялық емес ұйымды тарату

1. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде, осы Заңда және басқа да заң актілерінде көзделген негізде және тәртіппен ерікті түрде (оның мүлкін иеленушінің немесе меншік иесі уәкілеттік берген органның шешімі бойынша, сондай-ақ бұған құрылтай құжаттарында уәкілеттік берілген заңды тұлға органының шешімі бойынша) және мәжбүрлеп (сот шешімі бойынша) таратылуы мүмкін.

2. Коммерциялық емес ұйымды тарату туралы шешім қабылдаған коммерциялық емес ұйымның құрылтайшылары (қатысушылары) немесе орган бұл туралы заңды тұлғаларды тіркеуді жүзеге асырған әділет органына дереу жазбаша хабарлауға міндетті.

Коммерциялық емес ұйымды тарату туралы шешім қабылдаған құрылтайшылар немесе орган тарату комиссиясын тағайындайды және Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне, осы Заңға сәйкес коммерциялық емес ұйымды таратудың тәртібі мен мерзімін белгілейді.

3. Тарату комиссиясы тағайындалған кезден бастап оған коммерциялық емес ұйымның мүлкін және ісін басқару жөніндегі өкілеттік көшеді. Тарату комиссиясы таратылатын коммерциялық емес ұйымның атынан сотта әрекет етеді.

ҚР 18.03.04 ж. № 537-II Заңымен 27-бап өзгерді (бұр. ред. қара)

27-бап. Коммерциялық емес ұйымды тарату тәртібі

1. Тарату комиссиясы орталық әділет органының ресми басылымдарында заңды тұлғаның таратылуы туралы, сондай-ақ оның кредит берушілерінің талаптарын мәлімдеудің тәртібі мен мерзімі туралы ақпарат жариялайды. Талаптарды мәлімдеудің мерзімі коммерциялық емес ұйымды тарату туралы жарияланған кезден бастап екі айдан кем болмауға тиіс.

Тарату комиссиясы кредит берушілерді айқындауға және берешектерін алуға, филиалдар мен өкілдіктерді есептен шығаруға шара қолданады, сондай-ақ кредит берушілерді коммерциялық емес ұйымның таратылғандығы туралы жазбаша хабардар етеді.

2. Кредит берушілердің талаптар қоюына арналған мерзім аяқталған соң тарату комиссиясы аралық тарату балансын жасайды, мұнда таратылатын коммерциялық емес

ұйымның мүлік құрамы туралы мәліметтер, кредит берушілер мәлімдеген талаптардың тізбесі, сондай-ақ олардың қаралу нәтижелері туралы мәліметтер болады.

Аралық тарату балансын коммерциялық емес ұйымның мүлкін иеленуші немесе коммерциялық емес ұйымды тарату туралы шешім қабылдаған орган бекітеді.

3. Егер таратылған коммерциялық емес ұйымның (мемлекеттік мекемелерден басқа) ақшасы кредит берушілердің талаптарын қанағаттандыру үшін жеткіліксіз болса, тарату комиссиясы сот шешімдерін орындау үшін белгіленген тәртіппен, коммерциялық емес ұйымның мүлкін ашық сауда арқылы сатуды жүзеге асырады.

4. Таратылатын коммерциялық емес ұйымның кредит берушілеріне ақша төлеуді Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 51-бабында белгіленген кезектілік тәртібімен, аралық тарату балансына сәйкес, ол бекітілген күннен бастап тарату комиссиясы жүргізеді.

5. Кредит берушілермен есеп айырысу аяқталған соң тарату комиссиясы тарату балансын жасайды, оны коммерциялық емес ұйымның мүлкін меншіктенуші немесе коммерциялық емес ұйымды тарату туралы шешім қабылдаған орган бекітеді.

6. Таратылатын мекеменің ақшасы кредит берушілердің талаптарын қанағаттандыру үшін жеткіліксіз болған жағдайда, соңғысы талаптардың қалған бөлігін осы мекеменің мүлкін меншіктенушінің есебінен қанағаттандыру туралы шағыммен сотқа жүгінуге құқылы.

ҚР 16.05.03 ж. № 416-II Заңымен 28-бап өзгертілді

28-бап. Таратылатын коммерциялық емес ұйымның мүлкі

1. Коммерциялық емес ұйымның таратылған кезде кредит берушілердің талаптарын қанағаттандырғаннан кейін қалған мүлкі, егер заң актілерінде өзгеше тәртіп көзделмесе, құрылтай құжаттарында көрсетілген мақсаттарға жұмсалады.

Коммерциялық емес ұйым салық жеңілдіктерін және басқа да жеңілдіктерді пайдаланған және мүшелерінің және (немесе) құрылтайшыларының жарналары мен өз қызметінен түскен кірістері, жұртшылықтың қайырмалдықтары есебінен жұмыс жасаған, мемлекеттен немесе мемлекеттік емес ұйымдардан гранттар алған жағдайда, таратылған кезде кредит берушілермен есеп айырысқаннан кейін қалған мүлікті ұйымның мүшелері, құрылтайшылары, лауазымды адамдары немесе жалдамалы қызметкерлері арасында қайта бөлуге болмайды, ол ұйымның жарғысына сәйкес оның жарғылық мақсаттарына пайдаланылуға тиіс. Егер ұйымның жарғысында мұндай тәртіп көзделмесе, тарату туралы шешім қабылдаған органның ұйғаруы бойынша қалған мүлік таратылатын ұйымдікі сияқты мақсаттарды немесе оларға жақын мақсаттарды ұстанатын коммерциялық емес ұйымға берілуі мүмкін.

2015.29.10. № 373-V ҚР Заңымен 2-тармақ өзгертілді (2016 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

2. Тұтыну кооперативі таратылған немесе кооператив мүшесі одан шыққан жағдайда оның тұтыну кооперативінің мүлкінен үлесін өз пайына бара-бар бөліп алуға құқығы бар.

Тұтыну кооперативінің мүшесі қайтыс болған жағдайда, егер заң актілерінде және кооператив жарғысында өзгеше көзделмесе, оның мұрагерлерінің кооператив мүшелігіне қабылдануға бірінші кезекте құқығы болады. Заң актілерінде және кооператив жарғысында өзгеше көзделген жағдайда кооператив мұрагерлерге тұтыну кооперативі мүлкінен оның пайына бара-бар үлесін төлейді.

3. Құрылтайшылар мекеменің мүлкіне меншік құқығын сақтайды.

4. Коммерциялық емес акционерлік қоғамның кредит берушілермен есеп айырысқаннан кейін қалған мүлкі барлық акционерлер арасында оларға тиесілі акциялардың санына бара-бар бөлінеді.

2012.24.12. № 60-V ҚР Заңымен 29-бап жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

29-бап. Коммерциялық емес ұйымды таратудың аяқталуы

Коммерциялық емес ұйымның таратылуы аяқталды, ал коммерциялық емес ұйым өз қызметін тоқтатты деп бұл жөнінде мәліметтер Бизнес-сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізіліміне енгізілгеннен кейін есептеледі.

ҚР 24.12.01 ж. № 276-II Заңымен 30-бап өзгертілді

30-бап. ҚР 18.03.04 ж. № 537-II Заңымен алынып тасталды *(бұр. ред. қара)*

2012.24.12. № 60-V ҚР Заңымен 31-бап өзгертілді (бұр.ред.қара)

31-бап. Коммерциялық емес ұйымды мемлекеттік тіркеу және қайта тіркеу

Коммерциялық емес ұйымды мемлекеттік тіркеу және қайта тіркеу Қазақстан Республикасының заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу және филиалдар мен өкілдіктерді есептік тіркеу туралы заңнамасында белгіленген тәртіппен жүзеге асырылады.

4-тарау. Коммерциялық емес ұйымдардың қызметі

32-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызмет түрлері

1. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының заңдарында тыйым салынбаған және коммерциялық емес ұйымның мақсаттарына сәйкес келетін, оның құрылтай құжаттарында көзделген бір немесе бірнеше қызмет түрін жүзеге асыра алады.

2. Жекелеген ұйымдық-құқықтық нысандағы коммерциялық емес ұйымдар айналысуға құқылы қызмет түрлеріне Қазақстан Республикасының заң актілерінде шектеулер қойылуы мүмкін.

3. Коммерциялық емес ұйымдар заң актілеріне сәйкес жекелеген қызмет түрлерін лицензиялар негізінде ғана жүзеге асыра алады.

33-бап. Коммерциялық емес ұйымның кәсіпкерлік қызметпен айналысуға құқығы

1. Коммерциялық емес ұйым өзінің жарғылық мақсаттарына сәйкес келетіндей ғана кәсіпкерлік қызметпен айналыса алады.

2. Жекелеген ұйымдық-құқықтық нысандағы коммерциялық емес ұйымдардың кәсіпкерлік қызметіне Қазақстан Республикасының заң актілерінде шектеулер қойылуы мүмкін.

3. Коммерциялық емес ұйым кәсіпкерлік қызметі бойынша кірістер мен шығыстардың есебін жүргізеді.

4. Коммерциялық емес ұйымдардың кәсіпкерлік қызметіне салық салу Қазақстан Республикасының салық заңдарына сәйкес жүзеге асырылады.

2015.16.11. № 403-V ҚР Заңымен 5-тармақ өзгертілді (бұр.ред.қара)

5. Коммерциялық емес ұйымдардың кәсіпкерлік қызметінен алынатын кірістерді коммерциялық емес ұйымдардың мүшелері (қатысушылары) арасында бөлісуге болмайды, ол жарғылық мақсаттарға жұмсалады. Қоғамдық және діни бірлестіктердің, қорлардың өз қаражаттарын қайырымдылық көмекке пайдалануына жол беріледі.

34-бап. Коммерциялық емес ұйымның мүлкі

1. Коммерциялық емес ұйымның меншігінде немесе оралымды басқаруында оның жарғысында көзделген қызметін материалдық жағынан қамтамасыз етуге қажетті, заң актілеріне сәйкес коммерциялық емес ұйымдардың меншігінде болуға болмайтын мүліктің жекелеген түрлерін қоспағанда, объектілер, мүлік, сондай-ақ өзінің қаражаты есебінен құрылған ұйымдар болуы мүмкін.

Діни бірлестіктердің өз қаражаты есебінен иемденіп алған немесе өздері құрған, азаматтар, ұйымдар қайырмалдық ретінде берген, немесе мемлекет берген және заң актілеріне қайшы келмейтін басқа да негіздер бойынша иемденіп алынған мүлікке меншік құқығы болады.

Мекеменің өзіне бекітіліп берілген мүлікті және оған смета бойынша бөлінген қаражат есебінен сатып алынған мүлікті өз бетінше иеліктен айыруға немесе өзгеше әдіспен оған билік етуге құқығы жоқ.

2. Коммерциялық емес ұйым (мекемелерді қоспағанда) өз міндеттемелері бойынша өзіне тиесілі барлық мүлкімен жауап береді.

*2006.05.05 № 139-III ҚР Заңымен 35-бап өзгертілді (бұр. **ред**. қара)*

35-бап. Коммерциялық емес ұйымның мүлкін құрау көздері

1. Мыналар:

1) құрылтайшылардан (қатысушылардан, мүшелерден) түскен түсімдер;

2) ерікті мүліктік жарналар мен қайырмалдықтар;

2022.30.12. № 177-VII ҚР Заңымен 2-1) тармақшамен толықтырылды (2023 ж. 12 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді)

2-1) Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларда міндетті мүліктік жарналар;

3) заңдарда белгіленген жағдайларда тауарлар сатудан, жұмыстардан, қызмет көрсетуден түскен түсімдер (кіріс);

4) акциялар, облигациялар, басқа да бағалы қағаздар және салымдар (депозиттер) бойынша алынған дивидендтер (кірістер, сыйақы (мүдде);

5) заңмен тыйым салынбаған басқа да түсімдер, заң актілеріне сәйкес, коммерциялық емес ұйымның мүлкін ақшалай және өзге де нысандардағы құрау көздері болып табылады.

2. Коммерциялық емес ұйымдардың жекелеген түрлерінің кіріс көздеріне заң актілерімен шектеулер қойылуы мүмкін.

3. Құрылтайшылардан (қатысушылардан, мүшелерден) түсетін қаржы және өзге де қаражат түсімдерінің тәртібі коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарында белгіленеді.

4. Коммерциялық емес ұйымның мүлкін, ақшалай нысаннан басқа, заттай және өзге нысандарда құрауға құрылтайшылардың салымдары барлық құрылтайшылардың келісімі бойынша ақшалай нысанда бағаланады. Егер мұндай салымның құны жиырма мың айлық есептік көрсеткішке тең сомадан асып кетсе, оны бағалауды аудиторлық ұйым растауға тиіс.

36-бап. Мүдделер қайшылығы

1. Коммерциялық емес ұйым мен мүдделі адамдардың арасындағы ұйымның мүлкін пайдалануға байланысты мәмілелер мүдделер қайшылығы орын алуын ұйғарымдайды.

2. Коммерциялық емес ұйымның басқару органының (басшылық етуші органының) мүшелері, сондай-ақ осы өз ұйымымен жеке өзі немесе өкілі арқылы мәмілелер жасасатын, ұйыммен қатынастарына орай өз мүлкімен ұйымға билік етуге ықпал ете алатын адамдар мүдделі адамдар деп танылады.

3. Коммерциялық емес ұйым мүдделі адамдардың туыстарымен, сондай-ақ олардың кредит берушілерімен мәмілелер жасаса да мүдделер қайшылығы ұйғарымдалады.

37-бап. Мүдделер қайшылығын шешу

Мүдделер қайшылығы ұйғарымдалған мәмілені коммерциялық емес ұйымның уәкілетті органы бекітуге тиіс. Мүдделі адам осындай мәміле жасасудың ұйғарымдалғаны туралы ұйымның уәкілетті органын хабардар етуге тиіс.

Егер мәмілені уәкілетті органдар бекітпеген болса, мүдделер қайшылығы орын алған мұндай мәміленің жасалуы нәтижесінде коммерциялық емес ұйымға келтірілген шығындардың орнын толтыруға мүдделі адам жауап береді.

Шығындардың орнын толтыруға қоса, осындай мүдделі адам осындай мәмілені жасау нәтижесінде алған сол адамның бүкіл кірісін коммерциялық емес ұйымға қайтаруға тиіс.

Егер шығындар бірнеше мүдделі адамның іс-қимылдары нәтижесінде туындаған болса, олар коммерциялық емес ұйымның алдында ортақ жауап беруі тиіс.

5-тарау. Коммерциялық емес ұйымды басқару

38-бап. Коммерциялық емес ұйымды басқару негіздері

Коммерциялық емес ұйымның басқару органдарының құрылымы, құзыреті, құрылу тәртібі мен өкілеттіктерінің мерзімі, олардың шешімдер қабылдау мен коммерциялық емес ұйымның атынан әрекет жасау тәртібі заңдарда және коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарында белгіленеді.

2011.19.01. № 395-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2013.04.07. № 130-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 39-бап өзгертілді

39-бап. Коммерциялық емес ұйымның басқару органдары

2020.03.07. № 358-VI ҚР Заңымен 1-тармақ өзгертілді (2021 ж. 6 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

1. Коммерциялық емес ұйымдардың, мемлекеттік мекемелерді, аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңесті қоспағанда, құрылтай құжаттарына сәйкес олардың басқару органдары мыналар болып табылады:

2022.04.07. № 134-VII ҚР Заңымен 1) тармақша өзгертілді (бұр.ред.қара)

1) жоғары басқару органы (жалпы жиналыс, съезд, конференция, құрылтайшы, қамқоршылық кеңес) - коммерциялық емес ұйым қызметінің кез келген мәселелері бойынша шешімдер қабылдауға құқылы;

2) басқарудың атқарушы органы (алқалы немесе дара басқару) коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарымен жоғары басқару органының ерекше құзыретіне жатқызылған мәселелерді қоспағанда, коммерциялық емес ұйымның қызметін ағымдағы басқаруды жүзеге асырады, жоғары басқару органына есеп береді;

2025.30.06. № 200-VIII ҚР Заңымен 3) тармақша өзгертілді (2025 ж. 31 тамыздан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

3) коммерциялық емес ұйымның басқару органдары сайлайтын немесе тағайындайтын тексеру органы (тексеру комиссиясы, тексеруші, ішкі аудит қызметі);

2015.12.11. № 391-V ҚР Заңымен 4) тармақша өзгертілді (ресми жарияланған күнінен кейін алты ай өткен соң қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

4) заңдарға және коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарына сәйкес басқа да органдар.

2020.03.07. № 358-VI ҚР Заңымен 2-тармақ өзгертілді (2021 ж. 6 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

2. Аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңесті қоспағанда, коммерциялық емес ұйымның жоғары басқару органының ерекше құзыретіне:

1) коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарын қабылдау, оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу;

2) коммерциялық емес ұйымды ерікті түрде қайта ұйымдастыру және тарату;

3) коммерциялық емес ұйымның басқару органдарының құзыретін, ұйымдық құрылымын, оларды құру және өкілеттіктерін тоқтату тәртібін айқындау;

4) атқарушы органдардың қаржы есептемесін табыс етуінің тәртібі мен мерзімділігін, сондай-ақ бақылау органының тексеру жүргізу тәртібін және олардың нәтижелерін бекітуді айқындау;

2015.03.12. № 433-V ҚР Заңымен 5) тармақша өзгертілді (2016 ж. 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілді) (бұр.ред.қара)

5) заң актілерінде белгіленген шекте коммерциялық емес ұйымның басқа заңды тұлғаларды, өз филиалдары мен өкілдіктерін құруы немесе олардың қызметіне қатысуы туралы шешім қабылдау мәселелері жатады.

Жоғары басқару органының ерекше құзыретіне заң актілеріне сәйкес коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарымен осы ұйым қызметінің басқа да мәселелері жатқызылуы мүмкін.

3. Коммерциялық емес ұйым өзінің жоғары басқару органының мүшелеріне, жоғары басқару органының жұмысына қатысуына тікелей байланысты шығыстардың өтемін қоспағанда, өздеріне жүктелген міндеттерді олардың орындағаны үшін сыйақы төлеуді жүзеге асыруға құқылы емес.

2007.15.05. № 253-III ҚР Заңымен 4-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

4. Коммерциялық емес ұйымның еңбек шарты бойынша жұмыс істейтін штаттағы қызметкерлеріне Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасы және Қазақстан Республикасының әлеуметтік қамсыздандыру және сақтандыру туралы заңнамасы қолданылады.

2014.10.06. № 208-V ҚР Заңымен 5-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

5. Осы баптың 1 - 3-тармақтарының ережелері дербес білім беру ұйымдарына және дербес кластерлік қорға қолданылмайды.

6. Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы басқару органдарының құқықтық жағдайының ерекшеліктері «Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес айқындалады.

2020.03.07. № 358-VI ҚР Заңымен 7-тармақпен толықтырылды (2021 ж. 6 шілдеден бастап қолданысқа енгізілді)

7. Аудиторлық қызмет жөніндегі кәсіби кеңестің басқару органдарының құқықтық жағдайының ерекшеліктері «Аудиторлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес айқындалады.

6-тарау. Мемлекет және коммерциялық емес ұйымдар

40-бап. Мемлекет және коммерциялық емес ұйымдар

1. Мемлекет коммерциялық емес ұйымдарды құруды және олардың белсенді қызмет етуін көтермелейді. Қазақстан Республикасының заңдарына сәйкес коммерциялық емес ұйымдарға салық, кеден жеңілдіктері және басқа да жеңілдіктер берілуі мүмкін.

2. Коммерциялық емес ұйымдар өз қызметінің мақсаттарына сәйкес мемлекеттік органдармен келісімдер жасасын, ынтымақтасуы және олар үшін белгілі бір жұмыстарды орындауы мүмкін.

2005.08.07 № 67-III ҚР Заңымен 41-бап жаңа редакцияда (бұр. ред. қара); 2010.19.03. № 258-IV ҚР Заңымен (бұр.ред.қара); 2014.07.11. № 248-V ҚР Заңымен (бұр.ред.қара) 41-бап өзгертілді

41-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызметін бақылау

1. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіппен бухгалтерлік есепті жүргізеді және алғашқы статистикалық деректерді мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органға береді.

2. Коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының заңнамасына және коммерциялық емес ұйымның құрылтай құжаттарына сәйкес мемлекеттік статистика саласындағы уәкілетті органға және мемлекеттік кіріс органдарына, құрылтайшыларға және өзге де тұлғаларға өз қызметі туралы ақпарат береді.

Шет мемлекеттер, халықаралық және шетелдік ұйымдар, шетелдіктер мен азаматтығы жоқ адамдар өтеусіз негізде беретін қаражат есебінен қызметін жүзеге асыратын коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес мемлекеттік кіріс органдарына осы қаражатты пайдалануы туралы есепті ұсынады.

3. Қазақстан Республикасының аумағында қызметін жүзеге асыратын шетелдік және халықаралық коммерциялық емес ұйымдардың филиалдары мен өкілдіктері (оқшауланған бөлімшелері) баспасөз басылымдарында жыл сайын өз қызметі туралы, оның ішінде өз құрылтайшылары, мүліктің құрамы туралы, ақшаны қалыптастыру көздері мен жұмсау бағыттары туралы ақпарат жариялайды.

4. Коммерциялық емес ұйым кірістердің мөлшері мен құрылымы, сондай-ақ коммерциялық емес ұйым мүлкінің мөлшері мен құрамы туралы, оның шығыстары, қызметкерлерінің саны мен құрамы туралы, олардың еңбегіне ақы төлеу, коммерциялық емес ұйымның қызметінде азаматтардың өтеусіз еңбегін пайдалану туралы мәліметтер коммерциялық құпияның нысаны бола алмайды.

2015.02.12. № 429-V ҚР Заңымен 5-тармақпен толықтырылды; 2018.13.06. № 160-VI ҚР Заңымен 5-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

5. Жекеше мекеме, қоғамдық бірлестік, коммерциялық емес акционерлік қоғам, қоғамдық, корпоративтік және жекеше қорлар, заңды тұлғалардың қауымдастық (одақ) нысанындағы бірлестігі нысанында құрылған коммерциялық емес ұйымдар, сондай-ақ шетелдік және халықаралық коммерциялық емес ұйымдардың Қазақстан Республикасының аумағында қызметін жүзеге асыратын филиалдары мен өкілдіктері (оқшауланған бөлімшелері) үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимыл саласындағы уәкілетті орган айқындайтын тәртіппен өз қызметі туралы, оның ішінде өзінің құрылтайшылары (қатысушылары), мүлкінің құрамы, ақшаның қалыптасу көздері және жұмсалу бағыттары туралы мәліметтерді жыл сайын 31 наурызға дейін үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимыл саласындағы уәкілетті органға ұсынады.

Осы тармақтың бірінші бөлігінде көзделген талаптар құрылтайшысы немесе акционері мемлекет болып табылатын коммерциялық емес акционерлік қоғамдарға, еншілес, тәуелді және Қазақстан Республикасының заңнамалық актілеріне сәйкес олармен үлестес болып табылатын өзге де заңды тұлғаларға, саяси партиялар, діни бірлестіктер және кәсіптік одақтар түрінде құрылған қоғамдық бірлестіктерге, сондай-ақ осы Заңның 17-бабында көзделген коммерциялық емес ұйымдарға қолданылмайды.

2025.30.06. № 200-VIII ҚР Заңымен 6-тармақпен толықтырылды (2025 ж. 31 тамыздан бастап қолданысқа енгізілді)

6. Нысаналы капитал қоры нысанында құрылған қор жыл сайын 31 наурызға дейін үкіметтік емес ұйымдармен өзара іс-қимыл саласындағы уәкілетті органға эндаумент-қордың (нысаналы капиталдың) инвестициялық кірісін пайдалану туралы есепті ұсынады.

42-бап. Коммерциялық емес ұйымның қызметін тоқтата тұру

2020.29.06. № 352-VI ҚР Заңымен 1-тармақ жаңа редакцияда (бұр.ред.қара)

1. Коммерциялық емес ұйымның қызметі коммерциялық емес ұйым Қазақстан Республикасының Конституциясы мен Қазақстан Республикасының заңнамасын бұзған немесе өзінің жарғысында айқындалған қызметтің нысанасы мен міндеттері шегінен шығатын әрекеттерді күнтізбелік бір жылдың ішінде екі және одан көп рет жасаған

жағдайларда прокуратура органдарының ұсынуы негізінде сот шешімімен үш айдан алты айға дейінгі мерзімге тоқтатыла тұруы мүмкін.

2. Осы баптың 1-тармағында көзделгендей, коммерциялық емес ұйымның қызметі тоқтатыла тұрған жағдайда оған құрылтай құжаттарында көзделген қызметпен айналысуға тыйым салынады. Оның банк шоттарын пайдалану құқығы да тоқтатыла тұрады, бұған еңбек шарттары бойынша есеп айырысу, өз қызметі салдарынан келтірілген шығындардың орнын толтыру мен айыппұл төлеу қосылмайды.

Егер коммерциялық емес ұйым өз қызметін тоқтата тұруға негіз болған бұзушылықтарды қызметі тоқтатыла тұруы белгіленген мерзім ішінде жойса, онда аталған мерзім аяқталған соң коммерциялық емес ұйым өз қызметін қайта бастайды. Коммерциялық емес ұйым бұзушылықтарды жоймаған жағдайда прокуратура органдары оны тарату туралы сотқа арыз беріп жолдануға құқылы.

3. Коммерциялық емес ұйымның қызметін тоқтата тұру туралы шешім қабылдаған сот коммерциялық емес ұйымның бұзушылықты жоюына байланысты ұсынысы бойынша осы шектеуді мерзімінен бұрын алып тастауға құқылы.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы ҚР 2001 жылғы 30 қаңтардағы № 155-II Кодексін қараңыз

43-бап. Коммерциялық емес ұйымның, жеке және заңды тұлғалардың жауапкершілігі

1. Заңдарды бұзу коммерциялық емес ұйымның Қазақстан Республикасының заң актілерінде көзделген тәртіппен жауапты болуына әкеп соқтырады.

2. Коммерциялық емес ұйымдар туралы заңдарды бұзғандығы үшін бұған кінәлі жеке және заңды тұлғалар, соның ішінде мемлекеттік органдардың лауазымды адамдары да жауапты болады.

Қазақстан Республикасының
Президенті **Н. Назарбаев**